

Mikä on rabies?

- Rabiesvirus yhdessä EBLV-1 ja EBLV-2 (European Bat Lyssavirus 1 ja 2) virusten kanssa kuuluu Rhabdoviridae-heimon Lyssavirus-sukuun.
- Rabies on kuolemaan johtava zoonoosi, ja kissaa pidetään eräissä Euroopan maissa riskilajina, joka voi levittää rabiasta ihmiseen.
- Rabiasta esiintyy maailmanlaajuisesti yksittäisiä alueita lukuun ottamatta. Suuressa osassa Eurooppa ei tällä hetkellä esiinny rabiasta maaeläimissä, mikä on tulosta villieläinten rokotushjelmista. Kettu on tärkein virusreservoari Euroopassa.
- Useimmat viimeaikaiset tapaukset Länsi-Euroopassa on voitu jäljittää rabiesendeemisiltä Afrikan alueilta laittomasti maahantuotuihin tartuntaa kantaneisiin lemmikkeihin.
- Virus tuhoutuu helposti pesuainepohjaisilla desinfiointiaineilla.

Tartunta

- Raivotautiset eläimet ovat ainoa tartuntalähde.
- Virus erittyy syljessä joitakin päiviä ennen kliinisten oireiden alkamista.
- Keskimääräinen inkubaatioaika on kaksi kuukautta mutta voi vaihdella 2 viikosta useaan kuukauteen tartuntakohdan mukaan (purema, raapiminen). Mitä suurempi etäisyys tartuntakohdasta on keskushermostoon, sitä pidempi on inkubaatioaika. Mitä suurempi inokuloituneen kudoksen hermotustiheys, sitä lyhyempi inkubaatioaika.
- Vaikka kissat saattavat saada lepakkorabiesvirus- tai muun lyssavirustartunnan lepakoilta, riski on vähäinen.

Kliiniset oireet

- Kaikkea selittämätöntä aggressiivista käytöstä tai äkillistä muutosta käyttäytymisessä on pidettävä epäilyttävänä.
- Sairaus ilmenee aggressiivisena ja depressiivisenä muotona. Noin 90 % raivotautisista kissoista ilmentää aggressiivista muotoa.

- Enkefaliitin seurauksena nähdään aivohermojen ja etuaivo-osan vaikutuksia: puuttuvat/heikentyneet luomi-, kornea- ja pupillarefleksit, strabismus, roikkuva alaleuka, salivaatio, kouristelu, lihasspasmit, vapina, disorientaatio, päämäärätön vaeltelu, liioitellut tunnevasteet (ärtyneisyys, raivotila, pelko, valonarkuus) sekä ataksia ja paralyysi, lopulta seuraa kooma ja hengityspysähdysten aiheuttama kuolema.
- Kissat kuolevat yleensä 3–4 päivän kliinisen oireilun jälkeen.

Diagnostiikka

- Varma rabiesdiagnoosi saadaan kuoleman jälkeen mieluiten aivokudoksesta tehdyssä laboratoriotutkimuksissa.
- Epäilytapauksissa kissat on pidettävä eristyksissä ja eläinlääkintäviranomaisiin on otettava yhteys.
- Serologiaa testejä käytetään rokotuksenjälkeiseen kontrolliin etenkin kansainvälisen matkustamisen yhteydessä.

Sairauden hoito

- Altistumisen jälkeen rokottaminen on kiinni kansallisista terveydenhuoltomääräyksistä ja on kielletty monissa maissa.
- Kansanterveydellisistä syistä raivotautisten kissojen hoitoa ei harkita.
- Rabiesendeemisillä alueilla on kulkukissoja lähestyttävä aina varauksella; löytöeläinten käsittelyä ja hoitoa on pidettävä riskialttiina, vaikka kissat vaikuttaisivat terveiltä.

ABCD Rokotussuositukset

- Kissan rabiasta kontrolloidaan pääosin inaktivoituilla adjuvanttirokotteilla. Kertarokotus antaa pitkäkestoisen suojan sairautta vastaan.
- Kissojen rokotusvaste on koiria parempi ja yli 97 % kehittää ensimmäisestä rokotuksesta ≥ 0.5 ky/ml vasta-ainetiitteriarvon, joka korreloi suojan kanssa.
- Kissanpennut on rokotettava 12 ja 16 viikon iässä ja uusintarokotus annetaan vuoden kuluttua.
- Eräät rokotteet antavat suojan virulentille rabiesvirusaltistukselle kolmeksi vuodeksi tai pidemmäksi ajaksi, mutta kansallinen tai paikallinen lainsäädäntö saattaa edellyttää vuosittaista tehostamista.

Kuva ERZ/Afssa Nancy (France)

- Anisokoria raivotautisella kissalla.

Kuva Malene Thyssen / Wikimedia

- Kettu (*Vulpes vulpes*) on rabiesviruksen pääreservoaari Euroopassa.

© Kuva ERZ-Afssa, Nancy, France

- Kaikki kissan ilmentämä aggressiivinen käytös on huomioitava mahdollisena rabiesepäilynä.

Kuva Artur Borkowski, Warsaw University

- Rabieksen viimeisessä vaiheessa paralyysi saavuttaa aivohermot (huomaa anisokoria).

© Merial

- Kasvohermojen paralyysi kissan rabieksen loppuvaiheessa.